



# คู่มือการปฏิบัติงาน



จ.อ.ไวฑูล มะลिरส  
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๓  
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน  
กระทรวงศึกษาธิการ

## คำนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ ดูแลเด็กนักเรียน โดยเฉพาะเด็กนักเรียนจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาตามศักยภาพของเด็กนักเรียน และการปกป้องคุ้มครองให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้องมีความร่วมมือในการปฏิบัติ การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ตามปณิธานที่ว่า “เราจะไม่ทิ้งเด็กแม้แต่คนเดียวไว้เบื้องหลัง”

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จึงจัดทำคู่มือแนวทางการคุ้มครอง และช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ขึ้น เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวปฏิบัติงานที่ทันต่อเหตุการณ์อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

## สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทที่ 1 บทนำ	1
วิกฤตการณ์เด็กและเยาวชนในปัจจุบัน	
บทที่ 2 การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	2
2.1 นิยามเกี่ยวกับการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	
2.2 ยุทธศาสตร์การปกป้องคุ้มครองเด็กในสถานศึกษา	
2.3 ยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3	
2.4 การรายงานเหตุ	
-ช่องทางการรายงาน	
-วิธีการรายงานเหตุ แยกเป็นกรณีเร่งด่วน/เป็นข่าว/เหตุยุติแล้ว	
บทที่ 3 แนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	5
3.1 กรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศ	
3.2 กรณียาเสพติด	
1) ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศและยาเสพติดในสถานศึกษา	
1.1 ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ	
1.2 ปัญหายาเสพติด	
2) สาเหตุของปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศและยาเสพติดในสถานศึกษา	
บทที่ 4 ผลการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	13
บทที่ 5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	14
บรรณานุกรม	
-การดำเนินงานพัฒนาระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียน (การเยี่ยมบ้านนักเรียน)	

## บทที่ 1 บทนำ

### วิกฤตการณ์เด็กและเยาวชนในปัจจุบัน

วิกฤตการณ์เด็กและเยาวชนในปัจจุบัน มีความซับซ้อนมากขึ้นปัญหาและสภาพแวดล้อมบริบทต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยเสี่ยงจากสภาพครอบครัวที่เป็นครอบครัวแตกแยก นิยมใช้ความรุนแรง ปล่อยปละละเลย ปัจจัยเสี่ยงจากโรงเรียนที่ขาดความเอาใจใส่นักเรียนอย่างจริงจัง ขาดการจัดการที่เหมาะสมต่อการ พิทักษ์ปกป้อง คุ้มครองและให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง เป็นธรรมชาติ ปัจจัยเสี่ยงจากชุมชนและ สังคมที่อ่อนแอ ไม่เคารพกฎระเบียบของสังคม ละเลยต่อปัญหาของเด็กและเยาวชน ปัจจัยเสี่ยงจากเพื่อนที่มี พฤติกรรมโน้มเอียงไปในทางก้าวร้าว เสี่ยงภัย มั่วสุมส่งผลต่อพฤติกรรมและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน ด้านการถูกล่วงละเมิดละเมิด ยาเสพติด และปัญหาอื่น ๆ ตามมา จากสภาพปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้น จำเป็นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จะต้องหามาตรการและแนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนให้ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทันท่วงที มีประสิทธิภาพปลอดภัยและได้รับความเป็นธรรม

## บทที่ 2

### การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

การสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน เป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 และสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพ โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆฝ่าย เพื่อให้เกิดความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจกับเด็กนักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

#### 2.1 นิยามศัพท์เกี่ยวกับการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

**การคุ้มครอง** หมายถึง การดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนปกติ และที่เสี่ยงหรือต้องสงสัยว่าถูกระทำรุนแรงหรือล่วงละเมิด เด็กนักเรียนที่ถูกระทำรุนแรงหรือถูกล่วงละเมิดและเด็กนักเรียนที่ถูกระทำรุนแรงหรือล่วงละเมิดต่อบุคคลอื่น โดยมีระบบและขั้นตอนการปฏิบัติที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน ให้สอดคล้องกับหลักปฏิบัติตามกฎหมายและหลักปฏิบัติที่มีมาตรฐาน

**การดูแลช่วยเหลือ** หมายถึง การส่งเสริมพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง

**เด็ก** หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

**นักเรียน** หมายถึง ผู้ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในความดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**บิดามารดา** หมายถึง ผู้ให้กำเนิดเด็กนักเรียนไม่ว่าจะสมรสกันหรือไม่

**ผู้ปกครองนักเรียน** หมายถึง บิดา มารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่น ซึ่งรับเด็กนักเรียนไว้ในความอุปการะเลี้ยงดู หรือที่เด็กนักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

**ทีมสหวิชาชีพ** หมายถึง กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่ทำงานประสานความร่วมมือจากหลายสาขา วิชาชีพ เพื่อมุ่งดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ และเป็นกระบวนการอยู่บนพื้นฐานที่มีจุดประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน ในการปฏิบัติงานโดยมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุ ประเมินสภาพการณ์ของปัญหาและดำเนินการปกป้องคุ้มครองช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อเด็กในแต่ละกรณี

**ฉก.ชน.สพป.กาฬสินธุ์ เขต 3** หมายถึง ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

**การถูกล่วงละเมิดทางเพศ** หมายถึง การกระทำหรือการชักชวนที่มีผลทำให้ผู้ถูกระทำได้รับความเสียหายเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจะได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม

**ยาเสพติด** หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้วทำให้เกิดโทษต่อร่างกายและจิตใจ

**กลุ่มเสี่ยงยาเสพติด** หมายถึง นักเรียนที่มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น นักเรียนที่ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ครอบครัวแตกแยก หนีเรียน ผลการเรียนตกต่ำ ฯลฯ

**ผู้เสพ/ผู้ติด** หมายถึง นักเรียนที่เสพ/ติดยาเสพติด รวมถึงสุรา เบียร์ และบุหรืโดยมีผลการตรวจ ปัสสาวะพบสารเสพติด หรือซักประวัติว่าเคยใช้/หรือเสพยาเสพติดทุกประเภท

**ผู้ค้า** หมายถึง นักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด รวมถึงสุรา เบียร์ และบุหรื

**การบำบัดรักษา** หมายถึง การดำเนินงานเพื่อแก้ไขสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศและผู้ติดยาเสพติดให้เลิกจากการเสพยาและสามารถกลับไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

**การให้คำปรึกษา** หมายถึง การพูดคุย ให้คำแนะนำเพื่อช่วยเหลือและกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถช่วยเหลือตนเอง เกิดความเข้าใจในตนเอง สามารถบริหารจัดการให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กรักเรียน

## 2.2 ยุทธศาสตร์การปกป้องคุ้มครองเด็กในสถานศึกษา

ยุทธศาสตร์การปกป้องคุ้มครองเด็กในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ยุทธศาสตร์หลัก 5 ยุทธศาสตร์ คือ

2.2.1 ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง (Prevention)

2.2.2 ยุทธศาสตร์ด้านการคุ้มครองเด็ก (Protection)

2.2.3 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนา (Promotion)

2.2.4 ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน (Participation)

2.2.5 ยุทธศาสตร์ด้านการติดตามด้วยกระบวนการเชิงบวก (Positive monitoring)

## 2.3 ยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2.3.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

1) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2) ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3) ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้

2.3.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา

1) ประกันโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาให้กับผู้เรียนในทุกพื้นที่ ครอบคลุมคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ

2) ส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง

3) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

2.3.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1) สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

2) ปลูกฝังผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

3) ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4) พัฒนาความสามารถผู้เรียนด้านภาษาต่างประเทศ

2.3.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ส่งเสริมและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ

2.3.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบการบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วม

1) ส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

2) สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

## 2.4 การรายงานเหตุ

### 2.4.1 ช่องทางการรายงาน

1. การรายงานผ่านช่องทางการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ โทรสาร สื่อออนไลน์
2. การรายงานเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น หนังสือราชการ

### 2.4.2 วิธีการรายงานเหตุ แยกเป็นกรณีเร่งด่วน/เป็นข่าว/เหตุยุติแล้ว

1. กรณีเร่งด่วน ชุกเฉิน ให้รายงานต่อต้นสังกัดทันที หรือภายใน 24 ชั่วโมง พร้อมติดตามผลและรายงานเป็นระยะ
2. กรณีเป็นข่าว สื่อมวลชนเข้ามาติดตามสถานการณ์ ให้สถานศึกษาประมวลสถานการณ์แล้ว รายงานต่อต้นสังกัดทันที ตามช่องทางการสื่อสาร
3. กรณีเรื่องยุติแล้ว ให้รายงานตามแบบรายงานเป็นหนังสือราชการต่อต้นสังกัดตามลำดับ

### บทที่ 3 แนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

#### กรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศ

#### กรณียาเสพติด

##### 3.1 ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศและยาเสพติดในสถานศึกษา

###### 3.1.1 ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ

สถานการณ์เด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงทางเพศที่เป็นนักเรียน นักศึกษา เพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะผู้ถูกกระทำโดยบุคคลที่รู้จัก ใกล้ชิด หรือคนในครอบครัว และสถานที่เกิดเหตุ ส่วนใหญ่เกิดเหตุที่บ้านของผู้ถูกกระทำ รองลงมาเป็นหอพัก โรงเรียน เป็นต้น

3.1.2 ปัญหายาเสพติด สถานการณ์การแพร่ระบาดในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ยังคงอยู่ในระดับที่รุนแรงเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีเส้นทางเชื่อมต่อไปยังจังหวัดอื่น ๆ ได้ และยังเป็นแหล่งที่พักเก็บบยาเพื่อรอคอยการส่งมอบให้แก่กลุ่มการค้าระดับต่าง ๆ และกระจายไปในพื้นที่อื่น ๆ และยังมีสถาบันการศึกษาทุกระดับ ทำให้มีกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา เดินทางเข้ามาศึกษาและพักอาศัยอยู่ตามหอพัก/ห้องเช่าต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในพื้นที่ จากการติดตามสถานการณ์ยาเสพติดของคณะทำงานเฝ้าระวังปัญหาเสพติด มีพื้นที่การแพร่ระบาดขยายตัวเพิ่มมากขึ้นลงสู่ระดับหมู่บ้าน ชุมชนและสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน นักศึกษาและเยาวชน ซึ่งเป็นพลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต

##### 3.2 สาเหตุของปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศและยาเสพติดในสถานศึกษา

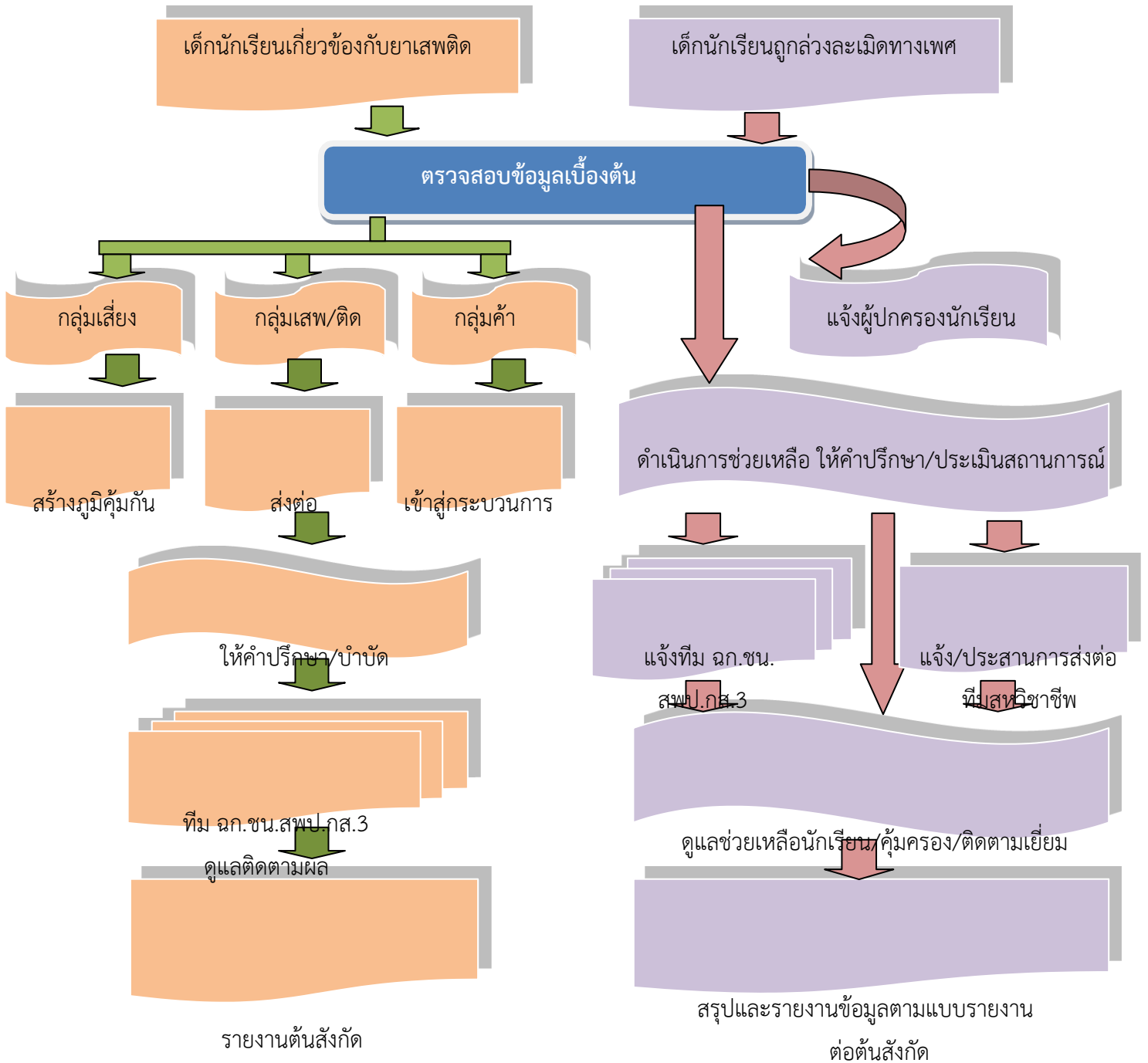
1. เด็กนักเรียนขาดทักษะชีวิต
2. สถานการณ์ทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทันสมัย การมีค่านิยมที่เปลี่ยนไปจากเดิม เนื่องจากมีการรับวัฒนธรรมและแบบแผนการใช้ชีวิตแบบสังคมตะวันตก
3. สถานศึกษายังไม่มีมาตรการการคุ้มครอง และช่วยเหลือเด็กนักเรียนทั้งเชิงรุกและเชิงรับอย่างชัดเจน
4. สถาบันครอบครัวอ่อนแอ ปัญหาครอบครัวแตกแยก ขาดการดูแลและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

##### 3.3 กระบวนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

1. ประชุมเชิงปฏิบัติการกำหนดมาตรการและแนวทางการคุ้มครองและดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนในสถานศึกษา
2. จัดทำมาตรการ/คู่มือแนวทางการคุ้มครองและดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนในสถานศึกษา
3. ประกาศ เผยแพร่กับสถานศึกษาในสังกัดและหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
4. รายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานต้นสังกัดรับทราบ



รับแจ้งเหตุหรือประสบเหตุเด็กนักเรียนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และเด็กนักเรียนถูกล่วงละเมิดทางเพศ



- เด็กนักเรียนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- เด็กนักเรียนถูกล่วงละเมิดทางเพศ

## มาตรการการล่วงละเมิดทางเพศในสถานศึกษา

### ๔ มาตรการ ขับเคลื่อน

#### การป้องปราม

1. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในการป้องกันเกี่ยวกับพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ ให้กับครู เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง โดยสร้างกลไกการป้องกันเด็กนักเรียนจากการถูกละเมิดทางเพศและช่วยกันหาทางออกเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์การล่วงละเมิดทางเพศ
2. ใช้กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว เอาใจใส่เด็กนักเรียนอย่างใกล้ชิด และทำงานเป็นทีม
3. ให้สถานศึกษาดูแลพิทักษ์ ปกป้องและคุ้มครองเด็กนักเรียน ไม่ให้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
4. จัดสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยปราศจากพื้นที่เสี่ยง เช่น มีกล้องวงจรปิด มีการจัดตั้งเวร เพื่อไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศ
5. ฝึกระวังพื้นที่ใกล้เคียงสถานศึกษาที่เป็นจุดอับ จุดเสี่ยง โดยประสานการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และทีมสหวิชาชีพ
6. สถานศึกษาสอนเรื่องเพศศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นหลักและกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา เน้นเรื่องการดูแลการป้องกันตนเองของเด็กนักเรียนให้ปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
7. ให้ความรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างถูกต้องและอย่างมีวิจารณญาณตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์แก่ผู้ปกครอง ครูและบุคคลใกล้ชิด
8. มีผู้รับความคิดเห็นของนักเรียนเพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของนักเรียน เช่น ตู้เสมารักษ์ และเว็บไซต์โรงเรียน
9. เสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับครอบครัว โดยจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างสัมพันธ์ภาพ และการสื่อสารระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง ครูที่เกี่ยวข้องและนักจิตวิทยาเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในการอยู่ร่วมกัน

#### การแก้ไข

1. เชิญผู้ปกครองเด็กนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องรับทราบเหตุการณ์ ให้คำปรึกษาและหาแนวทาง และวิธีการรวมกันในการปรับพฤติกรรมเด็กนักเรียน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
2. ทีม ผ.ช.น.สพ.ภาพสินธุ์ เขต 3 ประสานกับทีมสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เข้าช่วยเหลือเด็กนักเรียนและนำตรวจสภาพร่างกายและจิตใจ ภายใน 24 ชั่วโมง
3. ประสานทีมสหวิชาชีพ ให้ความช่วยเหลือส่งเสริม สุขภาพ ป้องกัน รักษาฟื้นฟูให้กับเด็กนักเรียนที่ ถูกกระทำ โดยคำนึงถึงสิทธิเด็ก ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546
4. เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนสามารถกลับมาเรียนต่อได้ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ
5. สร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้การยอมรับไม่ซ้ำเติมนักเรียนที่ถูกกระทำ

#### การเยียวยา

1. ดำเนินการตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็ก นักเรียนเพื่อดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียน ให้มีกำลังใจและอยู่ร่วมในสังคมได้
2. ประสานทีมสหวิชาชีพเข้าไปดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนในด้านการศึกษาและการฝึกฝนอาชีพ เพื่อให้มีรายได้ในการดำรงชีวิต
3. สร้างความเข้าใจและการยอมรับให้กับ นักเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ถูกกระทำอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

#### การเสริมขวัญให้กำลังใจ

1. ดำเนินการตามกระบวนการ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียน เพื่อดูแลช่วยเหลือเด็ก นักเรียน ให้มีกำลังใจและอยู่ร่วมในสังคมได้
2. ติดตามผลเป็นระยะ เพื่อประเมินสภาพร่างกายและจิตใจกับเด็กนักเรียนและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

## การกำหนดมาตรการและแนวทางการคุ้มครองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แนวทางการช่วยเหลือเด็กนักเรียน กรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศ ตามมาตรการทั้ง 4 ดังนี้

### 1. มาตรการป้องปราม

- 1.1 เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในการป้องกัน เกี่ยวกับพฤติกรรมล่วงละเมิดทางเพศให้กับครู เด็กนักเรียนและผู้ปกครอง โดยสร้างกลไกการป้องกันเด็กนักเรียนจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศและช่วยกันหาทางออกเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์การล่วงละเมิดทางเพศ
- 1.2 ใช้กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว เอาใจใส่เด็กนักเรียนอย่างใกล้ชิดและทำงานเป็นทีม
- 1.3 ให้สถานศึกษาดูแลพิทักษ์ ปกป้อง และคุ้มครองเด็กนักเรียน ไม่ให้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
- 1.4 จัดสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยปราศจากพื้นที่เสี่ยง เช่น มีกล้องวงจรปิด มีการจัดตั้งเวร เพื่อไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศ
- 1.5 เฝ้าระวังพื้นที่ใกล้เคียงสถานศึกษาที่เป็นจุดอับ จุดเสี่ยงโดยประสานการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและทีมสหวิชาชีพ
- 1.6 สถานศึกษาสอนเรื่องเพศศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาเป็นหลักและกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา เน้นเรื่องการดูแลการป้องกันตนเองของเด็กนักเรียนให้ปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
- 1.7 ให้ความรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง และอย่างมีวิจารณญาณตาม พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์แก่ผู้ปกครอง ครู และบุคคลใกล้ชิด
- 1.8 มีผู้รับความคิดเห็นของนักเรียน เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของนักเรียน เช่น ตู้เสมารักษ์ และเว็บไซต์โรงเรียน
- 1.9 เสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับครอบครัว โดยจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารระหว่างนักเรียนผู้ปกครองครูที่เกี่ยวข้องและนักจิตวิทยาเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในการอยู่ร่วมกัน ดูแลช่วยเหลือกัน และการวางตัวในสังคมอย่างถูกต้องเหมาะสม
- 1.10 จัดให้มีระบบการสื่อสารที่รวดเร็ว ฉับไว เมื่อเกิดเหตุสามารถประสานงานติดต่อกับครู เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ทันท่วงที เช่น หมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน เป็นต้น

### 2. มาตรการแก้ไข

- 2.1 เชิญผู้ปกครองเด็กนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องรับทราบเหตุการณ์ ให้คำปรึกษาและหาแนวทางและวิธีการร่วมกันในการปรับพฤติกรรมเด็กนักเรียนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
- 2.2 ทีม ฉก.ชน.สพ.ภาพสินธุ์ เขต 3 ประสานกับทีมสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เข้าช่วยเหลือเด็กนักเรียนและนำตรวจสภาพร่างกายและจิตใจ ภายใน 24 ชั่วโมง
- 2.3 ประสานทีมสหวิชาชีพให้ความช่วยเหลือส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน รักษา พันฟูให้กับเด็กนักเรียนที่ถูกกระทำ โดยคำนึงถึงสิทธิเด็ก ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546
- 2.4 เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนสามารถกลับมาเรียนต่อได้ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ
- 2.5 สร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้การยอมรับ ไม่ซ้ำเติมนักเรียนที่ถูกกระทำ

### 3. มาตรการเยียวยา

3.1 ดำเนินการตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียน เพื่อดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนให้มีกำลังใจและอยู่ร่วมในสังคมได้

3.2 ประสานทีมสหวิชาชีพเข้าไปดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนในด้านการศึกษา และการฝึกฝนอาชีพเพื่อให้มีรายได้การดำรงชีวิต

3.3 สร้างความเข้าใจและการยอมรับให้กับนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ถูกกระทำอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

### 4. มาตรการเสริมสร้างกำลังใจ

4.1 ดำเนินการตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียน เพื่อดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนให้มีกำลังใจและอยู่ร่วมในสังคมได้

4.2 ติดตามผลเป็นระยะเพื่อประเมินสภาพร่างกายและจิตใจกับเด็กนักเรียนและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

# มาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

## สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

### มาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด

#### ๔ มาตรการ ขับเคลื่อน

**การป้องปราม**

1. มีการ Re X-ray เพื่อการคัดกรองเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดกลุ่มเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ/ติด และกลุ่มค้า
2. ตรวจสอบเพื่อป้องกันการลักลอบนำสารเสพติดเข้าโรงเรียนและสุ่มตรวจปัสสาวะแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงเป็นครั้งคราว โดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า
3. ใช้มาตรการทางการศึกษาเพื่อให้ความรู้ปรับเปลี่ยน เจตคติและการปฏิบัติตนของนักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนด เนื้อหาความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติดในหลักสูตร มีการจัดการเรียนการสอนทุกระดับชั้นในวิชาสุขศึกษา และพลศึกษา
4. ให้นำเนื้อหาเกี่ยวกับยาเสพติดเข้าไปในวิชาการศึกษา

วิชาการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยไม่มีหลักสูตรกำหนดไว้ แต่ให้ครูพิจารณาตามความเหมาะสมในวิชาต่าง ๆ

5. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหายาเสพติดและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะชีวิตให้กับนักเรียนในสถานศึกษา
6. ใช้มาตรการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อมุ่งรณรงค์ให้ข้อมูลข่าวสารการป้องกันยาเสพติดแก่นักเรียน ให้เกิดความตระหนักต่อปัญหายาเสพติด รู้จักปฏิบัติตนและมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติด โดยเด็กนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่มีครูเป็นผู้คอยให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำและดูแลอย่างใกล้ชิด
7. พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้เข้มแข็ง
8. สถานศึกษาต้องดำเนินการตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของ สพฐ.
9. สถานศึกษากำหนดมาตรการลงโทษนักเรียนที่กระทำความผิดหรือมี

**การแก้ไข**

1. โรงเรียนจัดบริการให้คำปรึกษาแนะนำแก่เด็กนักเรียน กรณีพบนักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลุ่ม เสพ/ติด ให้เชิญผู้ปกครองพบปะ พูดคุยแก้ปัญหา ร่วมกัน และใช้วิธีการเยี่ยมบ้านนักเรียน
2. จัดการเรียนการสอนเสริมพิเศษให้กับนักเรียน
3. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เบี่ยงเบนต่าง ๆ ของนักเรียนให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสม โดยการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนในการให้ความช่วยเหลือ
4. สร้างค่านิยมใหม่ในเรื่องการคบเพื่อนและการไม่ใช้ยาเสพติด
5. ดำเนินการช่วยเหลือเด็ก นักเรียนกลุ่มเสพ/ติด โดยประสานกับทีมสหวิชาชีพในการบำบัดรักษา
6. ติดตามผลการดำเนินการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องและรายงานผลให้ผู้บังคับบัญชาทราบ
7. กรณีพบว่านักเรียนเป็นผู้ค้า โดยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้าภายนอกโรงเรียนหรือเป็นผู้ค้ารายย่อยโรงเรียนควรประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อหาทางยุติพฤติกรรมดังกล่าวและ ดำเนินการป้องปรามด้วยมาตรการทางการศึกษา หรือพบว่าเป็นผู้ค้ารายใหญ่ในโรงเรียนควรดำเนินการใช้มาตรการทางกฎหมายต่อไป
8. กรณีเด็กนักเรียนถูกควบคุมตัวหรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมให้สถานศึกษาแจ้งผู้ปกครองและดำเนินการออกหนังสือรับรองการเป็นนักเรียน เพื่อเป็นหลักฐานประกอบ

**การเยียวยา**

1. กรณีเด็กนักเรียนเป็นผู้เสพ/ติดให้แจ้งผู้ปกครองเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญห และประสานกับทีมสหวิชาชีพเข้ารับ การบำบัดฟื้นฟูตามกระบวนการใน รูปแบบจิต สังคมบำบัดในโรงเรียนหรือวิธีการที่เหมาะสม โดยจะไม่มีการนำรายชื่อนักเรียน รายงานหรือบันทึกเข้าระบบว่าเป็นผู้เข้ารับการบำบัด ตามประกาศศสช.ฉบับที่ 108/2557
2. จัดทำกลุ่มบำบัดในลักษณะของค่านักเรียนในโรงเรียน โดยมีครูดูแลอย่างใกล้ชิด มีระเบียบที่รัดกุม โดยผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการจัดทำกลุ่มบำบัดนักเรียน

ที่เริ่มมีปัญหากการใช้จ่าย จะช่วยให้การ ทำกลุ่มบำบัด ประสบความสำเร็จ

ยิ่งขึ้น

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนและผู้ปกครองได้มีการสื่อสารเชิงบวก และทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างความอบอุ่นในครอบครัว
4. กรณีเด็กนักเรียนเป็นผู้เสพ/ติด หลังการบำบัดรักษาต้องได้รับการดูแลให้ ได้ศึกษาต่อทั้งในระบบหรือนอกระบบ การศึกษา

**การเสริมขวัญให้กำลังใจ**

1. ใช้กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการติดตาม เฝ้าระวังให้คำปรึกษาและให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด เพื่อไม่ให้หวนกลับไปเสพซ้ำ
2. ประสานทีมสหวิชาชีพ ให้ความช่วยเหลือในเรื่องการดูแลสุขภาพกาย สุขภาพใจแก่นักเรียนกลุ่มเสพ/ติด ตลอดจนให้คำปรึกษา และส่งเสริมสุขภาพ
3. ประชาร่วมพันธและ เผยแพร่แนวคิด “ผู้เสพคือ ผู้ป่วย” เพื่อให้สังคมมีความเข้าใจและการยอมรับ ส่งผลให้ผู้เสพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้และไม่หวนกลับไปเสพใหม่

**การกำหนดมาตรการและแนวทางการคุ้มครองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน  
แนวทางการช่วยเหลือเด็กนักเรียน กรณียาเสพติด ตามมาตรการทั้ง 4 ดังนี้**

**1. มาตรการป้องปราม**

- 1.1 มีการ Re X-ray เพื่อการคัดกรองเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดกลุ่มเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ/ติด และกลุ่มค้า
- 1.2 ตรวจสอบเพื่อป้องกันการลักลอบนำสารเสพติดเข้าโรงเรียนและสุ่มตรวจปัสสาวะแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง เป็นครั้งคราวโดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า
- 1.3 ใช้มาตรการทางการศึกษาเพื่อให้ความรู้ปรับเปลี่ยนเจตคติ และการปฏิบัติตนของนักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติดโดยกำหนดเนื้อหาความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติดในหลักสูตร มีการจัดการเรียนการสอนทุกระดับชั้นใน วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา
- 1.4 ให้ผนวกเนื้อหาเสพติดเข้าไปในวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยไม่มีหลักสูตรกำหนดไว้ แต่ให้ครู พิจารณาตามความเหมาะสมในวิชาต่าง ๆ
- 1.5 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาเสพติดและ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะชีวิตให้กับนักเรียนในสถานศึกษา
- 1.6 ใช้มาตรการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อมุ่งรณรงค์ให้ข้อมูลข่าวสารการป้องกันยาเสพติดแก่นักเรียน ให้เกิดความตระหนักต่อปัญหาเสพติด รู้จักปฏิบัติตน และมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติด โดยเด็ก นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่มีครูเป็นผู้คอยให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำและดูแลอย่างใกล้ชิด
- 1.7 พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้เข้มแข็ง
- 1.8 สถานศึกษาต้องดำเนินการตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขของ กระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของ สพฐ.
- 1.9 สถานศึกษากำหนดมาตรการลงโทษนักเรียนที่กระทำผิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามความ เหมาะสมจากเขาไปหาหนัก

**2. มาตรการแก้ไข**

- 2.1 โรงเรียนจัดบริการให้คำปรึกษาแนะนำแก่เด็กนักเรียน กรณีพบนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ/ติด ให้ เชิญผู้ปกครองพบปะพูดคุยแก้ปัญหาพร้อมกัน และใช้วิธีการเยี่ยมบ้านนักเรียน
- 2.2 จัดการเรียนการสอนเสริมพิเศษให้กับนักเรียน
- 2.3 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ ของนักเรียนให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสม โดยการใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อนในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา
- 2.4 สร้างค่านิยมใหม่ในเรื่องการคบเพื่อนและการไม่ใช้ยาเสพติด
- 2.5 ดำเนินการช่วยเหลือเด็กนักเรียนกลุ่มเสพ/ติด โดยประสานกับทีมสหวิชาชีพในการบำบัดรักษา
- 2.6 ติดตามผลการดำเนินการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง และรายงานผลให้ผู้บังคับบัญชาทราบ
- 2.7 กรณีพบว่านักเรียนเป็นผู้ค้าโดยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้าภายนอกโรงเรียนหรือเป็นผู้ค้ารายย่อย โรงเรียนควรประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อหาทางยุติพฤติกรรมดังกล่าว และดำเนินการป้องปรามด้วยมาตรการ ทางการศึกษา หรือพบว่าเป็นผู้ค้ารายใหญ่ในโรงเรียนควรดำเนินการใช้มาตรการทางกฎหมายต่อไป
- 2.8 กรณีเด็กนักเรียนถูกควบคุมตัวหรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมให้สถานศึกษาแจ้งผู้ปกครองและ ดำเนินการออกหนังสือรับรองการเป็นนักเรียน เพื่อเป็นหลักฐานประกอบ

### 3. มาตรการเยียวยา

3.1 กรณีเด็กนักเรียนเป็นผู้เสพ/ติด ให้แจ้งผู้ปกครองเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา และประสานกับทีมสหวิชาชีพ เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูตามกระบวนการในรูปแบบจิตสังคมบำบัดในโรงเรียน หรือวิธีการที่เหมาะสม โดยจะไม่มี การนำรายชื่อนักเรียน รายงานหรือบันทึกเข้าระบบว่าเป็นผู้เข้ารับการบำบัด ตามประกาศ คสช. ฉบับที่ 108/2557

3.2 จัดทำกลุ่มบำบัดในลักษณะของค่ายนักเรียนในโรงเรียน โดยมีครูดูแลอย่างใกล้ชิดมีระเบียบที่รัดกุม โดยผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการจัดทำกลุ่มบำบัดนักเรียนที่เริ่มมีปัญหาการใช้ยา จะช่วยให้การทำกลุ่มบำบัดประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

3.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนและผู้ปกครอง ได้มีการสื่อสารเชิงบวกและทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างความอบอุ่นในครอบครัว

3.4 กรณีเด็กนักเรียนเป็นผู้เสพ/ติด หลังการบำบัดรักษาต้องได้รับการดูแลให้ได้ศึกษาต่อทั้งในระบบหรือนอกระบบการศึกษา

### 4. มาตรการเสริมสร้างกำลังใจ

4.1 ใช้กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการติดตาม เผื่อระวังให้คำปรึกษาและให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด เพื่อไม่ให้หวนกลับไปเสพติดย้ำ

4.2 ประสานทีมสหวิชาชีพ ให้ความช่วยเหลือในเรื่องการดูแลรักษาสุขภาพกาย สุขภาพใจแก่เด็กนักเรียนกลุ่มเสพ/ติด ตลอดจนให้คำปรึกษาและส่งเสริมสุขภาพ

4.3 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แนวคิด “ผู้เสพ คือ ผู้ป่วย” เพื่อให้สังคมมีความเข้าใจและให้การยอมรับ ส่งผลให้ผู้เสพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้และไม่หวนกลับไปเสพใหม่

## บทที่ 4 ผลการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

### 4.1 ผลผลิตจากการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

4.1.1 สถานศึกษามีมาตรการและแนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กรณีการล่วงละเมิดทางเพศ และกรณีปัญหายาเสพติด

4.1.2 นักเรียนทุกคนได้รับการคุ้มครองและดูแลช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ

### 4.2 ผลจากการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนส่งผลต่อ

4.2.1 สถานศึกษา

4.2.2 ชุมชน

4.2.3 แหล่งอบายมุข



### บทที่ 5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

1. ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 (ศูนย์ ฉก.ชน.สพป.กาฬสินธุ์ เขต 3) ที่ตั้ง กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โทร. 043-869 395 โทรสาร 043-869 583
2. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาฬสินธุ์ (พมจ.) โทร.043-811 437
3. บ้านพักเด็กและครอบครัวกาฬสินธุ์ โทร. 043-812 456
4. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ โทร. 043-811 561
5. โรงพยาบาลกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โทร. 043-811 021
6. สถานีตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ โทร.043-811 111
7. หน่วยงานที่ให้บริการปรึกษาปัญหา
  - 7.1 ศูนย์ช่วยเหลือสังคม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ OSCC Hotline โทร 1300
  - 7.2 สายด่วนคลายเครียด โทร 1323,1667
  - 7.3 สายด่วนยาเสพติด โทร 1386
  - 7.4 สายด่วนวัยรุ่น โทร 1417
  - 7.5 เลิกบุหรี่ โทร 1775, 0816144612

## บรรณานุกรม

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,  
กระทรวงศึกษาธิการ.(2557).คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์  
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,กระทรวงศึกษาธิการ.(2558).แนวทางการปกป้องคุ้มครอง  
เด็กในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุม  
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,กระทรวงศึกษาธิการ.(2559).ระบบการดูแลช่วยเหลือ  
นักเรียน. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

## คณะผู้จัดทำ

### ที่ปรึกษา

- |                         |   |
|-------------------------|---|
| 1. นายสุริยะ ใจวงษ์     | ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3    |
| 2. ดร.ปิยพงศ์ สุ่มมาตย์ | รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 |

### คณะทำงาน

- |                               |  |           |
|-------------------------------|--|-----------|
| 1. จ.อ.ไวภูม ะลิรส            | ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา     | หัวหน้า   |
| 2. นางราตรี เอราวัณ           | นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ               | คณะทำงาน  |
| 3. นางสาวเพ็ญประภา ภูธาดุเพชร | นักวิชาการศึกษาชำนาญการ                    | คณะทำงาน  |
| 4. นางสาวดวงเนตร สันวิลาศ     | นักวิชาการศึกษาชำนาญการ                    | คณะทำงาน  |
| 5. นายอรรคพล เนตรคุณ          | ธุรการ                                     | คณะทำงาน  |
| 6. นางสาวกนกวรรณ วรพล         | นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่ | เลขานุการ |

# คู่มือการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (การเยี่ยมบ้านนักเรียน)

## วัตถุประสงค์

เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อนำผลหรือข้อมูลนักเรียนไปวางแผนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีทิศทาง ยกกระดับคุณภาพกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบและช่วยเหลือนักเรียนได้ตรงตามความต้องการและสภาพปัญหาของนักเรียนแต่ละคน

## ขอบเขตของงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครบวงจร ได้มาตรฐาน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา และกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น

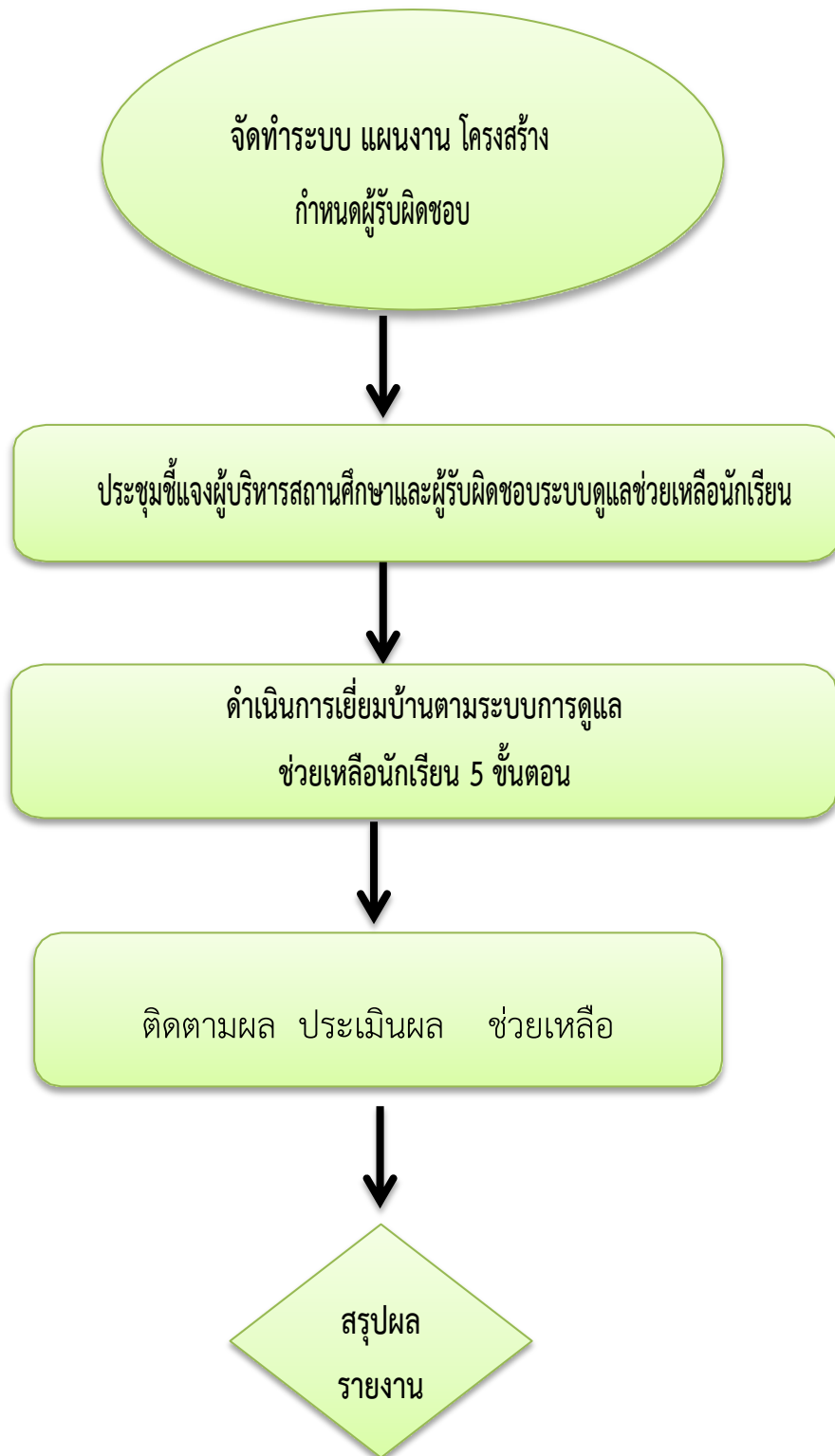
## คำจำกัดความ

1. รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา ข้อมูลด้านสุขภาพ ความสามารถพิเศษ ฯ
2. การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การจัดกลุ่มนักเรียนตามฐานข้อมูลรายบุคคลเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มเสี่ยง
3. การจัดกิจกรรมป้องกัน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนกลุ่มปกติเพื่อป้องกันและสร้างความเข้มแข็ง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันความเสี่ยงของนักเรียน เช่น บ้านหลังเรียน
4. การจัดกิจกรรมแก้ปัญหา หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ ตามสภาพปัญหา เช่น การระดมทุนเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กขาดแคลน การเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อนที่ปรึกษา
5. การเยี่ยมบ้าน หมายถึง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน
6. การส่งต่อ หมายถึง กิจกรรมที่จัดเพื่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือมีปัญหาเป็นพิเศษ ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน หรือบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เช่น จิตแพทย์ ศิลปิน ฯลฯ

## ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. การจัดทำระบบ แผนงาน/โครงสร้าง และผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน
2. ประชุมชี้แจงให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ดำเนินการเยี่ยมบ้านตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน และการส่งต่อ
4. ติดตาม ประเมินผล ให้การช่วยเหลือนักเรียนที่พบปัญหา 5 สรุปผล / รายงาน

## Flow Chart การปฏิบัติงาน



## แบบฟอร์มที่ใช้

๑. แบบบันทึกกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน
๒. แบบคัดกรองนักเรียน S.D.Q
๓. แบบรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

## เอกสาร/ หลักฐานอ้างอิง

- 1 คู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2 แผนงานโครงการ ปฏิทินการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

